

TÁJÉKOZTATÓ

Ez a dokumentum a Hegyközségek Nemzeti Tanácsának kizárólag tájékoztató jelleggel készített dokumentuma, nem tekinthető jogértékűnek!

TÁJÉKOZTATÓ A BOROK FORGALOMBAHOZATALÁRÓL ÉS A BOROK MINTAVÉTELÉNEK RENDJÉRŐL 2009/2010-BEN

**KÉSZÍTETTE: BRAZSIL DÁVID ÉS DR. SIDLOVITS DIÁNA
HEGYKÖZSÉGEK NEMZETI TANÁCSA**

A 127/2009 FVM rendelettel megváltozott a borok forgalomba hozatalához kapcsolódó korábbi szabályok egy része. A jogszabály alapvetően azzal a szemlélettel készült, hogy figyelembe veszi az OEM és OFJ borok esetében a később elkészítésre kerülő termékleírást. Ugyanakkor a jelenlegi időszakban (a termékleírások elfogadásáig) átmeneti rendelkezések érvényesek. Annak érdekében, hogy egyértelmű legyen, a 2009/2010-es borpiaci évben milyen eljárásrendet kell alkalmazni a borok forgalomba hozatalát illetően, tájékoztatót készítettünk a hegybírók és a termelők részére.

2010. január 1-től megváltozott az oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott borok mintavételének rendje a borok forgalomba hozatala esetén. Ezért szükségesnek tartjuk a jelen tájékoztatóban áttekinteni a 127/2009 FVM rendelet mintavételi szabályait általában a borok esetében, illetve az OEM borokra vonatkozó speciális szabályokat, valamint iránymutatást adunk a mintavételhez kapcsolódó eljárásrendet illetően és formanyomtatványt készítettünk a mintavételi jegyzőkönyvek elkészítéséhez.

Újra felhívjuk a figyelmet arra, hogy **2009. augusztus 1-től megváltozott a borkategóriák elnevezése az alábbiak szerint:**

Meghatározott termőhelyről származó minőségi bor = Oltalom alatt álló eredet-megjelölésű bor (OEM) → „minőségi bor” a termékleírás kihirdetéséig, de legkésőbb 2011. december 31-ig használható szinonim kifejezés

Védett eredetű bor = Oltalom alatt álló eredet-megjelölésű bor (OEM)

Tájbor = Oltalom alatt álló földrajzi jelzésű bor (OFJ) – a „tájbor” szinonim kifejezés időkorlát nélkül használható

Asztali bor = Földrajzi jelzés nélküli bor (FN)

Minden alábbi földrajzi elnevezés OEM a közösségi jogszabály erejénél fogva (függetlenül attól, hogy termékleírással még nem rendelkeznek):

TÁJÉKOZTATÓ

Ez a dokumentum a Hegyközségek Nemzeti Tanácsának kizárólag tájékoztató jelleggel készített dokumentuma, nem tekinthető jogértékűnek!

1. „Neszmély”	18. „Mátra
2. „Badacsony”	19. „Mór”
3. „Balaton”	20. „Nagy-Somló”
4. „Balatonboglár”	21. „Pannon”
5. „Balaton-felvidék”	22. „Pannonhalma”
6. „Balatonfüred-Csopak”	23. „Pécs”
7. „Bükk”	24. „Somlói”
8. „Csongrád”	25. „Somlói Nászejszakák bora”
9. „Debrői Hárslevelű”	26. „Somlói Arany”
10. „Duna”	27. „Sopron”
11. „Eger”	28. „Szekszárd”
12. „Egerszóláti Olaszrizling”	29. „Tihany”
13. „Etyek-Buda”	30. „Tokaj”
14. „Hajós-Baja”	31. „Tolna”
15. „Izsáki Arany Sárfehér”	32. „Villány”
16. „Káli”	33. „Zala”
17. „Kunság”	

Tehát a fenti elnevezések mindegyikére alkalmazni kell a tájékoztatóban az OEM-sel ellátott termékekre vonatkozó **mintavételi előírásokat** és nemcsak a 2009-ben szüretelt, hanem a korábbi évjáratokból származó termékek esetében is! (Pl. a 2008-as Tokaji Furmint, a 2009-es Szekszárdi bikavér, a Balatonboglári Chardonnay stb. esetében is vonatkoznak a 127/2009 FVM rendelet mintavételi előírásai.)

A bortörvény (2004. évi XVIII. törvény – *Btv.*) és végrehajtási rendelete értelmében a **borok forgalomba hozatalához** az alábbiakra van szükség:

- analitikai vizsgálat
- érzékszervi bírálat
- bor származási bizonyítvány
- mintavételi jegyzőkönyv (**új elem!**).

1. A borok forgalomba hozatalhoz szükséges minták biztosítása

Továbbra is minden borászati termék és minden borkategória (OEM, OFJ, FN) esetén a termék forgalomba hozatalához a mintákat a forgalomba hozó (pl. termelő, importőr stb.) biztosítja. Tehát ugyanúgy, mint eddig, ezután is a bor forgalomba hozójának felelőssége a mintavétel.

500 hl feletti tétel forgalomba hozatala esetén **hatósági mintavétel** szükséges, vagyis az MgSzH borászati felügyelője veszi és zárja le a mintát.

TÁJÉKOZTATÓ

Ez a dokumentum a Hegyközségek Nemzeti Tanácsának kizárólag tájékoztató jelleggel készített dokumentuma, nem tekinthető jogértékűnek!

Fontos változás, hogy az OEM-sel ellátott termékek esetén a forgalomba hozatalhoz szükséges minták csak a hegybíró jelenlétében vehetők úgy, hogy azokat a hegybíró zárja le. (A lezárás módját lásd részletesen a 3. pontban.)

A hegybíró a forgalomba hozónak kell értesítenie a mintavételről. Az értesítés történhet írásban vagy szóban.

Más termékek, tehát **OFJ és FN borok esetén a minta lezárásáról a forgalomba hozó gondoskodik**. A lezárás szabályait a későbbiekben ismertetjük.

Változás, hogy 500 hl-t meghaladó OEM-sel ellátott tétel forgalomba hozatala esetén egyrészt hatósági mintavétel történik az MgSzH borászati felügyelőjével, másrészt **a hegybírónak is jelen kell lennie a mintavételnél**. A forgalomba hozónak szóban vagy írásban kell értesítenie a területileg illetékes borászati hatóságot (borászati felügyelőt) és a hegybíró a mintavételről.

Fontos változás, hogy OEM-sel ellátott termékek mintavételéről a hegybíró készít jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyv 4 példányban készül el, amiből:

- az első példányt a forgalomba hozatali engedély iránti kérelemhez a mintával együtt kell csatolni
- a második példány a forgalomba hozóé, amit a picekönyvhöz csatol,
- a harmadik példányt a helyi borbíráló bizottsághoz nyújtja be az érzékszervi vizsgálatra küldött mintával – amennyiben létezik HBB (jelenlegi védett eredetű szabályzattal rendelkező borok esetén)
- a negyedik példány a hegybíróé.

Fontos változás, hogy az OFJ és FN borok mintavételéről a forgalomba hozónak (pl. termelő, aki beküldi a mintát a forgalomba hozatali engedély iránti kérelemmel) **jegyzőkönyvet kell készítenie**, aminek egy példányát a forgalomba hozatali engedély iránti kérelemhez a mintával együtt kell csatolnia (127/2009 FVM rendelet 31. § (7) bekezdés).

Tehát ettől kezdve **minden borkategória esetén (OEM, OFJ, FN) mellékelni kell a mintavételi jegyzőkönyvet a bor forgalomba hozatali engedély iránti kérelemhez**.

A mintavételi jegyzőkönyv formátumokat és annak kitöltési útmutatóját a tájékoztató a melléklete tartalmazza.

OEM bor esetén a mintát a hegybíró látja el azonosító számmal. Olyan borok esetében, ahol már létezik helyi borbíráló bizottság (ilyenek a jelenlegi védett eredetű borok), a HBB titkára ad ki azonosító számot a mintához. A minta azonosítószámát a mintavételnél jelen lévő hegybíró rávezeti a jegyzőkönyvre. Egyéb esetekben, amikor a borvidék még nem rendelkezik kialakult azonosítószám kiadási rendszerrel, abban az esetben a mintavételi jegyzőkönyv sorszáma + a minta palackszáma (pl. 12/1, 12/2 stb.) lesz a minta azonosítószáma.

OFJ és FN borok esetében a forgalomba hozó ad azonosítószámot a mintának. Itt is javasolt az azonosítási mód, hogy a mintavételi jegyzőkönyv sorszáma + a minta palackszáma (pl.

12/1, 12/2 stb.) adja a minta azonosítószámát, de képezhető a borszármazási bizonyítvány számából + a minta palackszámából (pl. 12/1, 12/2 stb.).

2. A forgalomba hozatalhoz szükséges mintaszám

A forgalomba hozatalhoz szükséges mintaszám az alábbiak szerint alakul: legalább 4 palack mintát kell venni amiből:

- 2 palack az érzékszervi minősítésre
- 2 palack (de palackos termék forgalomba hozatala esetén 6 palack) az analitikai vizsgálatokra szolgál

és legalább 4 palack ellenmintát kell venni, ami a forgalomba hozónál marad. Az ellenminták megőrzése és tárolása a forgalomba hozó felelőssége. Az ellenmintákat az adott tételből meglévő készletek értékesítését követő egy évig kell megőrizni.

A minták egyenként legalább 0,5 liter mennyiségű terméket tartalmaznak, kivétel a Tokaji Eszencia és Tokaji Aszúeszencia borok, melyek esetében a mintának legalább 0,2 liter bort kell tartalmaznia.

2.1. OEM termék esetén, ha nincs helyi borbíró bizottság, akkor a 2 palack bort érzékszervi bírálatra az MgSzH Borászati Igazgatóságához kell küldeni. Tehát az MgSzH-hoz a forgalomba hozatalhoz az alábbi mintaszámot kell beküldeni:

- palackos forgalomba hozatal esetén összesen 8 palack mintát;
- folyóborként történő forgalomba hozatal esetén: 4 palack mintát,

valamint legalább 4 palack ellenmintát kell venni, amit a forgalomba hozó őriz meg az adott tételből meglévő készletek értékesítését követő egy évig.

2.2. OEM termék esetén, ha van helyi borbíró bizottság (jelenleg a védett eredetű szabályozással rendelkező boroknál) a mintabeküldés az alábbi módon történik:

- palackos forgalomba hozatal esetén 2 palack a helyi borbíró bizottsághoz érzékszervi bírálatra és 6 palack az MgSzH BI részére analitikai vizsgálatra;
- folyóborként történő forgalomba hozatal esetén 2 palack a helyi borbíró bizottsághoz érzékszervi bírálatra és 2 palack az MgSzH BI részére analitikai vizsgálatra,

valamint legalább 4 palack ellenmintát kell venni, amit a forgalomba hozó őriz meg az adott tételből meglévő készletek értékesítését követő egy évig.

2.3. OFJ és FN bor termékek esetén az MgSzH-hoz a forgalomba hozatalhoz az alábbi mintaszámot kell beküldeni:

- palackos forgalomba hozatal esetén összesen 8 palack mintát;
- folyóborként történő forgalomba hozatal esetén összesen 4 palack mintát,

valamint legalább 4 palack ellenmintát kell venni, amit a forgalomba hozó őriz meg az adott tételből meglévő készletek értékesítését követő egy évig.

3. A mintavétel szabályai

A mintavétel során meg kell állapítani a tétel mennyiségét és a tárolás körülményeit, meg kell határozni a mintavétel módját. Meg kell határozni a minták számát a forgalomba hozatal kiszerezésének és az ellenminta számának függvényében, valamint a minták mennyiségét (minimum 0,5 liter/minta, kivétel Tokaji esszencia és aszúesszencia, ahol min. 0,2 liter/minta).

A mintavételhez csak tiszta eszközt lehet használni, és azt a mintavétel előtt a mintázandó termékkel legalább kétszer át kell öblíteni.

A termékből véletlenszerűen kell mintát venni. Tartályban, tartálykocsiban lévő termékből húzott mintát, a szállítóhordókból pedig - azonos tétel esetén - átlagmintát kell venni. Vezetékből mintát venni nem szabad. (A *húzott minta*: a tartályban lévő tétel minden rétegeből, a mintavételhez használt eszköz egyenletes mozgásával, húzásával vett minta.)

A mustból vett mintát, 140 g/l-es nátrium-hidroxid oldattal, vagy 1 g/l kénessavnak megfelelő kálium-metabiszulfittal kell tartósítani. A tartósítószer teljes mennyiségét fel kell oldani. A tartósítást, valamint a tartósítószer megnevezését a mérgezés veszélyére való figyelmeztetéssel a minta címkéjén és az ellenőrzésről készült jegyzőkönyvben vagy hivatalos feljegyzésben fel kell tüntetni.

Általában a mintát és az ellenmintát úgy kell lezárni (pecséttel, viaszpecséttel, zsugorfóliával vagy kengyelszerűen elhelyezett ragasztószalaggal), hogy a mintához a zárás megsértése nélkül ne lehessen hozzáférni.

Az **OEM-sel ellátott termékek esetén** hegybíró által vett mintát kengyelszerűen kell lezárni öntapadós ragasztószalaggal (első ragasztószalag a záróeszközhöz, második ragasztószalag az első oly módon rögzíti a palack nyakán történő keresztül ragasztással, hogy a záróeszköz anélkül ne legyen kihúzható vagy megbontható, hogy a szalag nem sérül meg), amelyen fel kell tüntetni a minta azonosítószámát.

A mintán fel kell tüntetni:

- a tulajdonos, az előállító, a forgalmazó vagy a minta beküldőjének nevét,
- a termék megnevezését,
- a mintavétel helyét, időpontját,
- a minta által képviselt mennyiséget,
- a mintavevő és a minta beküldője aláírását és pecsétjét,
- a bor származási bizonyítvány számát,
- minta sorszámát.

Nyilvántartás vezetés – abban az esetben, ahol a hegyközségi tanács biztosítja a zárószalagot, ott a hegyközségi tanács a szigorú számadású nyomtatványok módjára nyilvántartást vezet, melynek adatai:

- gyártó megnevezése
- nyilvántartásba vétel időpontja
- sorszám tartománya
- hegyközség megnevezése

TÁJÉKOZTATÓ

Ez a dokumentum a Hegyközségek Nemzeti Tanácsának kizárólag tájékoztató jelleggel készített dokumentuma, nem tekinthető jogértékűnek!

- átvevő megnevezése
- átadás időpontja

Ilyen esetben a hegyközség az átvett sorszámokról szigorú számadású nyomtatványok módjára nyilvántartást vezet, melynek adatai:

- nyilvántartásba vétel időpontja
- sorszám
- átvétel időpontja
- felhasználás időpontja
- felhasználáshoz tartozó iratok iktatószáma
- felhasználáshoz tartozó bor származási bizonyítvány száma.

Minimum 4 ellenmintát kell venni, de ennél lehet többet is. Az ellenmintát a forgalomba hozó őrzi meg az adott tételből meglévő készletek értékesítését követő egy évig. A forgalomba hozó köteles a mintát vizsgálatra alkalmas állapotban megőrizni.

4. Hegyközségi eljárásrend a mintavétellel kapcsolatban

Mintavételi időszak

OEM termék mintavétele esetén a hegybíró jelöli ki az illetékességi területén azokat az időszakokat, amikor mintavételen részt tud venni. A hegybíró nem lát el éjjel-nappali szolgálatot és nem kötelezhető arra, hogy forgalomba hozó tetszése szerinti időpontban legyen jelen a mintavételnél. Ezért javasoljuk, hogy a hegybíró határozza meg időbeosztása, a hozzátartozó hegyközség mérete, borászati üzemek elhelyezkedése, távolság stb. alapján és tegye közzé azt, hogy a hét folyamán, mely napokon és milyen időpontokban áll rendelkezésre, amikor ki tud menni mintavételre az illetékességi területén lévő borászati üzemekhez (pl. minden kedden és csütörtökön 10-12 óráig). Amennyiben a forgalomba hozó a közzétett időponttól eltérő időpontban szeretne mintát venni, amihez szükséges a hegybíró jelenléte, úgy a hegyközség részére megfizetett legalább 15.000 Ft (javasolt külön eljárási díj) összegű térítési díj ellenében megtehető.

Mintavétel költségei

A hegybíró a mintavételen való részvétel költségeiként javasoljuk legalább 2 000 Ft/minta összeg megállapítását, amit a forgalomba hozó köteles megfizetni a hegyközség részére. Ettől a minimális összegtől felfelé a megtett távolság függvényében el lehet térni a hegyközség szerkezetét figyelembe véve, amit egyedileg a hegyközségnek kell megállapítania. A mintavételi költség más módon is megállapítható: beépíthető a hegyközségi járulékba, vagy meglévő HBB-k esetében az érzékszervi bírálat díjába. A mintavétel költségeinek megállapításához közgyűlési határozat szükséges.

A hegybíró akadályoztatása vagy érintettsége esetén

Abban az esetben, ha a területileg illetékes hegybíró akadályoztatása esetén nem tud eljárni a mintavétellel kapcsolatban, vagy a hegybíró érintett valamilyen módon a borászati üzemet illetően (pl. alkalmazottja az üzemnek, saját tulajdona stb.), ami kizáró okot jelent az eljárás

TÁJÉKOZTATÓ

Ez a dokumentum a Hegyközségek Nemzeti Tanácsának kizárólag tájékoztató jelleggel készített dokumentuma, nem tekinthető jogértékűnek!

lefolytatását illetően (Ket. 42. §), a hegybíró gondoskodik a helyette eljáró hegybíróról (Ket. 43. §).

5. Érzékszervi vizsgálatok

Az OEM borok (védett eredetű szabályzattal nem rendelkező minőségi borok) esetében addig, amíg nem készül el a termékleírás és nem áll fel a HBB, a forgalomba hozó az MgSzH BI-hez küldi a bort érzékszervi bírálatra.

Azokat az OEM borokat, amelyek védett eredetű szabályzattal és HBB-vel rendelkeznek, az illetékes HBB-hez kell beküldeni a mintát érzékszervi bírálatra. A meglévő HBB-k csak azokat a termékeket bírálhatják, amire az eddigi felhatalmazásuk szól. Tehát pl. Tokaji furmintot továbbra is az MgSzH BI-hez kell vinni, a Tokaji borkülönlegességeket pedig a TBB-hez (ahogy elkészül a termékleírás és akkreditálják az új TBB-t, akkor már minden Tokaji eredetmegjelöléssel ellátott bort a TBB fogja vizsgálni.)

OFJ borok (a termékleírás elfogadásáig) és FN borok érzékszervi bírálatát az MgSzH BI végzi.

Azokat a borokat, amelyek a meglévő HBB bírálatán „nem felelt meg” minősítést kaptak, a forgalomba hozó az **OBB elé terjesztheti érzékszervi bírálatra.** Szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy a **jogszabályok már nem írnak elő kötelező OBB elé terjesztést** bizonyos termékekre vonatkozóan (ld. késői szüretelésű borok, válogatott szüretelésű bor, töppedt szőlőből készült bor, jégbor, főbor, muzeális bor, szekszárdi és egri bikavér stb.) Tekintettel arra, hogy az 58/2005 FVM rendeletet a 127/2009 FVM rendelet 2009. október 2-i hatályba lépésével hatályon kívül helyezte. Ezeket a termékeket termékleírás és HBB hiányában az MgSzH BI-hez kell benyújtani érzékszervi bírálatra.

6. Analitikai vizsgálatok

A borok forgalomba hozatalához egységesen (nincs különbség hazai, EU és harmadik országban történő forgalomba hozatal között) az alábbi analitikai vizsgálatok elvégzése kötelező:

- összes alkoholtartalom
- tényleges alkoholtartalom
- összes cukortartalom fruktózban és glükózban kifejezve (beleértve a szacharóz esetleges mennyiségeit is a gyöngyözőborok és a pezsgők esetében), –
- összes savtartalom
- illósavtartalom
- összes kén-dioxid-tartalom
- szén-dioxid (gyöngyözőborok és pezsgők esetén)
- sűrűség
- összes extrakt
- cukormentes extrakttartalom
- szabad kénessavtartalom

- malvidin-diglükózid tartalom
 - hamutartalom
 - pH érték
- palackozva forgalomba hozni kívánt borok esetében:
- hidegpróba
 - melegpróba
 - levegőpróba
 - rázópróba.

Ezen kívül a kivitel irányát tekintve a célország kérhet még plusz paramétereket, de azt egyedileg a kötelező paraméterek vizsgálatán felül kell kérnie a forgalomba hozónak.

7. Forgalomba hozatali engedély kérelmezése

Az MgSzH BI-hez benyújtott forgalomba hozatali engedély iránti kérelemhez az alábbiakat kell csatolni:

- **a bor származási bizonyítványát** (speciális eset: minden Tokaj OEM esetén a bor származási bizonyítványon rajta kell lenni a hegyközségi tanács névhasználati engedélyének!). A forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező, de továbbfeldolgozásra szánt bor esetén a borszármazási bizonyítványt a forgalomba hozatali engedély helyettesíti. Továbbfeldolgozás esetén a forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező bor adatait a továbbfeldolgozás megkezdése előtt 3 munkanappal a borászati üzem köteles írásban megküldeni a borászati hatóságnak. Amennyiben a forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező bortételt továbbfeldolgozás céljából több bortételre bontják meg, abban az esetben a kérelem alapján a borászati hatóság a bor forgalomba hozatali engedélyének bevonását követően bortételenként új forgalomba hozatali engedélyt állít ki. Ebben az esetben a forgalomba hozatali engedély kiadását érintő eljárásban résztvevőket értesíteni kell a változásról. A tételenként kiadott bor forgalomba hozatali engedély adattartalmának a bormennyiséget és a forgalomba hozatali engedély számát tekintve meg kell egyeznie a bevont forgalomba hozatali engedélyben szereplő, a borászati terméket meghatározó adatokkal. A tételenként összegzett mennyiség nem térhet el a bevont forgalomba hozatali engedély alapján a pincekönyvben nyilvántartott bormennyiségtől. A kérelemhez mellékelni kell a pincekönyv vonatkozó részének másolatát is.
- **mintákat** az analitikai és az érzékszervi vizsgálatához, a HBB-vel nem rendelkező OEM-sel ellátott borok, OFJ és FN borok esetén.
- HBB-vel rendelkező OEM-ek esetén a **HBB titkára által kiadott, a bor érzékszervi vizsgálaton való részvételét tanúsító jegyzőkönyvet**. Amennyiben ez a „nem felelt meg” minősítést tartalmazza, úgy az OBB elnöke által kiadott jegyzőkönyvet is mellékelni kell.